TE-palvelut
AN-tjänster | TE services

2.12.2022

HE 295/2022 vp

Pohjanmaan TE-toimiston lausunto Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 5.12.2022

Asia: HE 295/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laista työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on parantaa Ukrainasta sotaa paenneiden työllistymisen edellytyksiä siirtämällä tilapäistä suojelua saavat henkilöt kuntakokeilujen asiakkaiksi. Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa tilapäistä suojelua saavien asiakkaiden siirtoa kuntakokeilussa mukana oleviin kuntiin. Kohderyhmän erityiset tarpeet kiinnittyvät myös muilta osin kuntien palveluihin mm. asunnon sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa tuodaan esiin vieraskielisten kanssa työskentelevien asiantuntijoiden siirtyminen kuntakokeiluihin, jolloin kuntakokeilualueilla toimivien TE-toimistojen henkilöstössä ei ole tarvittavaa osaamista kohderyhmän palvelemiseen. Esitetyn lain muutokset edistävät kunnan alueella asuvien tilapäistä suojelua saavien henkilöiden yhdenvertaisuutta. Kohderyhmä saisi palvelua samasta paikasta riippumatta siitä, onko heillä kotikuntaa vai ei. Tämä helpottaisi ja nopeuttaisi asiakaspalveluprosessia varsinkin työnhaun alkupäässä. Mikäli muutosta ei tehtäisi, osa tilapäistä suojelua saavista henkilöistä olisi maaliskuun 2023 jälkeen TE-toimiston ja osa kuntakokeilun asiakkaita kotikuntaoikeuden perusteella, joka olisi käytännön tasolla haasteellista asiakkaiden ohjautumisen ja palveluiden järjestämisen osalta.

Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että kaikki tilapäistä suojelua saavat henkilöt kuntakokeiluissa mukana olevien kuntien alueella eivät kuitenkaan siirtyisi kuntakokeiluun. Esimerkiksi Pohjanmaan TE-toimiston alueella suuri osa kohderyhmästä on aloittanut kotoutumiskoulutuksen joko työvoimakoulutuksena tai omaehtoisina opintoina. Tällöin omaehtoisina opintoina opiskelevat jäisivät TE-toimiston asiakkaiksi, mutta työvoimakoulutuksen kautta opiskelevat siirtyisivät kuntakokeiluun. Pääsääntöisesti TE-toimiston asiakkuuteen jäävät vieraskieliset asiakkaat ovat henkilöitä, jotka työllistyvät tai voivat opiskella ammattiin hyvän englannin kielitaidon vuoksi. Suurin osa tilapäistä suojelua saavista eivät osaa englantia. Tämä tuo haasteita heidän palveluunsa TE-toimistoissa, koska vieraskielisiä henkilöiden kanssa työskennelleet asiantuntijat ovat siirtyneet

kuntakokeiluihin. Pohjanmaan TE-toimisto haluaa huomauttaa, että tilapäistä suojelua saavien palveluun ei ole osoitettu erillistä määrärahaa, vaan asiakkaiden palvelu on tullut järjestää olemassa olevilla resursseilla.

Kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa todetaan, on jo ennen lain muutosta asiakkaaksi rekisteröityneiden siirto kuntakokeiluun mahdollista tehdä kertaluonteisesti. Pohjanmaan TE-toimisto pitää automatisoitua siirtoa erittäin tärkeänä, koska ennen lain voimaan tuloa ilmoittautuneiden kohderyhmä tulee olemaan huomattavan suuri.

Työkanava Oy
Työkanava Oy:n osalta Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa hallituksen esityksen ehdotusta siitä, että kuntakokeilualueen kunnille myönnettäisiin jatkossa oikeus tehdä soveltuvuuden arvioinnin hallintopäätös asiakkaan edellytyksistä työllistyä Työkanava Oy:öön. Olemme yhtä mieltä esityksen kanssa ja koemme esityksen muutosehdotuksen merkitykselliseksi jo siitäkin syystä, että kuntakokeiluissa tehdään TE-toimistoja enemmän soveltuvuusarviointeja. Todettakoon kuitenkin, että todellisuudessa merkittävä osa Työkanava Oy:n kohderyhmästä ei ole kuntakokeilulla vaan tulee nimenomaan TE-palveluiden ulkopuolelta.

Lisäksi ehdotetulla sääntelyn selkeyttämisellä tuettaisiin näkemyksemme mukaan luontevalla tavalla tulevaa TE2024-uudistusta, jossa yhä enemmän työvoimatehtävistä siirretään kunnille ja kuntayhtymille. Kiinnittäisimme kuitenkin huomiota viranomaisvaikutuksiin, sillä esityksessä arvioidaan näkemyksemme mukaan hieman virheellisesti, ettei tällä muutosehdotuksella olisi vaikutusta kuntakokeilujen työmäärään. Hallintopäätöksen tekeminen lisää työmäärää kahdella tasolla. Johtotasolla tämä merkitsee valmisteluja ja päätöksentekoa siitä, miten hallintopäätöksiä arkistoidaan ja, ketkä toimivat päätöksen esittelijänä ja ratkaisijana. Työntekijätasolla taasen TE-virkailijan on hallittava soveltuvuuden arvioinnin lisäksi myönteisen/kielteisen hallintopäätöksen tekeminen hallintolain (434/2003) 45 §:n edellyttämällä tavalla sekä sen arkistointi.

Haluamme myös tuoda esiin alustavia havaintojamme siitä, että kuntakokeiluissa virkailijoiden vaihtuvuus vaikuttaa olevan epätavallisen suurta ja uusi työntekijä on joutunut opettelemaan kaiken alusta alkaen. Pyydämmekin kohteliaimmin harkitsemaan edelleen, voitaisiinko asiakkuuden siirtopäätöksestä luopua myös byrokratian vähentämiseksi ja osoittamista sujuvoittamiseksi. Näin kevennettäisiin myös kuntakokeilujen työmäärää, jos työnhakijoita ei tarvitse neuvoa eikä auttaa siirtoprosessissa.